

הדיבור | הרב אליעזר קשתיאל

¹ אנחנו רוצים לשמר ולפתח את ההישגים הרוחניים של חג השבועות בקרבנו, לפתח ולקדם את עולם התורה של כל אחד מאיתנו. יש הרבה הזדמנויות חשובות איך מקבעים ומתקבעים בתוך עולם התורה, איך הופכים את הקשר לשיבה ליותר איתן ומוצק. ננסה להדגיש זווית חיונית אחת.

הגמרא במסכת שבת בפרק י"ב עוסקת בנושא האותיות של האלף בית, ומספרת לנו סיפור על יום אחד בו הגיעו דרדקי, תלמידים צעירים לשיבה ודרשו דרשות יפות מאוד על האותיות. הגמרא אומרת שהדרשות הללו היו ברמה כל כך גבוהה שמאז ימי יהושע לא נדרשו כמותן בבימ"ד. אפשר לשאול הרבה שאלות על הגמרא הזאת, למה מעניין אותנו שהם היו צעירים, למה חשוב לנו שמאז יהושע בן נון לא נדרשו כאלו דרשות...

בכל מקרה נראה שהדגש כאן הוא על תשומת הלב לדברים הקטנים. ידוע שפני משה הם כחמה, כדבר גדול, ופני יהושע כלבנה, כדבר קטן. לפעמים עלינו להדגיש את הגדול ולפעמים עלינו להדגיש את הקטן. בדרדקי הללו נתגלתה הבחינה של יהושע, איך התורה הולכת ומתקבלת בבחינת יהושע.

יש כאן בגמרא הזו המון דרשות שעוסקות בדברים יותר פשוטים וגם בנושא קניין תורה, כולם נלמדות מאותיות האלף בית. יש הדרכה מאותיות ס' ו-ע, שרומזות למילים 'סימן עשה', ללמדנו על המאמץ התמידי אותו צריך להשקיע בשקידת התורה.

אח"כ מופיעה דרשה על האות פ', פשוטה וכפופה. (פ', ה'). יש דיבור ויש דומיה, יש פה פתוח ויש פה סגור. חלק מהותי ומרכזי שמאפשר את קניין התורה זה היכולת לשים לב לכך שיש שתי פיות. זה כ"כ חשוב עד שזה הנושא הכי מרכזי עפ"י רשב"י לאחר מעמד הר סיני. רשב"י אומר שאם הוא הי נמצא שם בזמן המעמד, הוא היה מבקש לשים לב לזה שיש תמיד שתי פיות. שיהיו שתי פיות, אחד לדברי תורה ואחד לדברים בטלים. צריך לשים לב לזה שיש פה פתוח לעזרה וגמילות חסד עם הזולת, או ללימוד תורה, "וזה מייסד כל מוסדי תבל...", ולעומת זאת השתיקה נצרכת גם היא במקום שיש דיבור של דברים מזיקים, או דברים שהצניעות יפה להם. על זה כותב הרב- "דומיה זו מפארת את האדם...", "הפה הפתוח והפה הסגור שניהם בחוברת בונים פלטרין של מעלה..."

לכן חז"ל דורשים "ושיננתם לבניך ודיברת במ..." , במ ולא בדברים בטלים. לא מספיק לעסוק בדברי תורה אלא צריך גם את ההפך, להינזר מן הדברים הבטלים. הדברים הבטלים מטשטשים את כל מה שדברי תורה בונים. הרב כותב באורות הקודש ג' רפ"א: "כל דיבור פותח צינור של זרימה נפשית...", כל דיבור יש לו אטמוספירה מסוימת, כל דיבור מייד יוצר בנו הרגשות מסוימות. לא משנה באיזה הקשר הדיבור הזה נאמר, הנפש שלנו מייד עוברת

¹ שיכתוב, פנימי לא מוגהה, ז' סיון התש"ע

התרחשות. לכן מאוד חשוב לשים לב למה הוא הקול, מאיפה הוא בא. במעמד הר סיני הנושא היה הקולות, הכל תלוי בקולות. העם שמע קולות רבים. הדבר הזה הוא מוטיב מרכזי שמשפיע על איך יוצרים אטמוספירה של קולות טובים. דיבור של שכל ותורה יש לו השפעה נפשית מיידית עלינו והוא יוצר תנועה נפשית לכיוון מסויים עוד לפני השאלה האם הבנו אותה. יש 'רעד', גלי נפש. דיבור בטל, וקל וחומר אם זה דיבור מאוס, יוצר גם הוא תנועה עוד קודם לאם אתה מזדהה עם התוכן שלו, או האם הבנת את התוכן שלו. לכן עצם ההקשבה או הדיבור של דברים בטלים, כבר הוא יוצר "גלים של רפש וטיט...".

לכן אנחנו חרדים כל הזמן על נפשנו, אנחנו רוצים להיות בעולם של גלי נפש מבורכים, זו הסיבה שעם ישראל תמיד נזהר מדברים בטלים, ביחוד כשהמטרה הנפשית היא אחרת. אנשים משקיעים את כל מרצם ופועלם בללכת אל בימ"ד, עושים וויתורים כבדים בפרנסה, יש בזה המון הקרבה, בשביל שההשקעה הזו תשא פרי עיקר העיקרים זו ההחלטה שבבית מדרש אין דברים בטלים.

דבר בטל זה דבר שגם אם הוא לא היה נאמר זה לא היה משנה כלום. הוא מיותר, לא התקדמנו בכלום. לפעמים אדם רואה מישהו חדש בבית המדרש, אז הוא פונה אליו, זה דיבור לצורך חשוב מאוד, יש בזה קירוב לבבות. אבל לפעמים שני אנשים שרואים אחד את השני כל יום כבר שנתיים רצוף יושבים ומדברים באריכות על סתם דברים, לא כי אחד מהם צריך עצה או עזרה, אז הקשר ביניהם הולך אחורה. במבט שטחי היה נראה לנו שהקשר שלהם נבנה ככל שהם מדברים יותר ולא חשוב על מה, אבל לא כך הם הדברים. הקשרים הנפשיים הולכים ונחלשים. לכן אנחנו רואים תופעה כשעם ישראל מקבל את התורה הוא בורח מדברים בטלים.

באורות הקודש ג' פסקה רע"ט כתב הרב שכשאדם מדבר דברים בטלים הגוף שלו נמצא במצב רפוי, וכשהוא מדבר בדברים חשובים ומועילים גופו כולו דרוך. כך גם יודעים לספר לנו חוקרי שפת גוף.

כשמדברים דברים בטלים אומר הרב שמזהמים את הנפש ומזיקים לעולם- "אוויר העולם הולך ומתעפל...". בעזרת ה' לעתיד לבוא יהיו גלאים במשרד לאיכות הסביבה שידעו לספר לנו באיזה מקום מדברים הכי הרבה דברים בטלים על מנת שנוכל לטפל בבעיה, חשוב מאוד לשמור על עולם נקי מזיהום, אנחנו מאוד בעד סביבה ירוקה. "לכן בורחים מכל דיבור...אפילו של מילה אחת...". מי שבורח מדברים בטלים הדיבור שלו הופך להיות בעל עוצמה, הוא חתום על כל מילה שיוצאת מפיו, דבריו מקבלים תוקף "גחלי אש...".

יש חשיבות גדולה בימים שלאחר מעמד הר סיני "לצייר יפה יפה את כוח הדיבור...". לראות איך הדיבור מחולל דברים. מידת ההחלטה של כל אחד לגבי כוח הדיבור שלו היא הגורם לעד כמה התורה תשפיע על חייו, זה יצדיק את ההשקעה העצומה שלו בבית המדרש. הדבר הזה דורש עבודת מיפוי וניפוי.

כל הזכויות שמורות

קוראים נבון - הוצאה לאור | ספרי הרב אליעזר קשת'אל |
ליצירת קשר – 0523907515 | navon.books@gmail.com | www.korim-navon.co.il

ככל שאנחנו מבינים יותר את תפקיד הדיבור, כמה אורות נפתחים בנו, אנחנו הולכים ונהיים רגישים גם לכוח השמיעה, את מה לא שומעים כי לא רוצים לשמוע. כי כל דבר שאנחנו שומעים יוצר אטמוספירה נפשית. דברים בטלים אלו כל מיני דיבורים של 'שמעת מה קרה לפלוגי...' וכו'.

משה הוא נותן התורה, הוא כבד פה וכבד לשון- "לא איש דברים אנוכי..." , לא שהוא לא יודע לדבר, כשצריך הוא נותן נאומים אדירים, אבל זה לא הצד החזק שבו, הוא לא פטפטן, זה לא הקטע שלו.

התחלנו את ספר במדבר שכולו הולך ללוות אותנו עכשיו אחרי חג השבועות, כולו מעלה על נס את כוח הדיבור של האדם. "אל תיקרי במדבר אלא מדבר..." . החל מפרשתנו רואים איך יכול לקרות ואדם על ידי כוח דיבורו בלבד הופך להיות נזיר, מחיל על עצמו כמה וכמה איסורים. המשנה מספרת לנו שמי שהולך ברחוב ורואה נזיר ואומר 'אהה'- כבר הופך להיות נזיר, מאותו רגע חלים עליו כל האיסורים של נזיר. אנחנו רואים בפרשה גם את כוח הדיבור של הכהנים- "כה תברכו את בני ישראל אמור להם..." , צריך לדעת שהכהנים מברכים ברכת כוהנים זה דבר שפועל על האישיות שלנו, יש פה התרחשות ממש, יש להם כוח מיוחד, כוח דיבור של אדם.

בפרשיות הבאות נראה שמספיק שהעם מתלונן ומיד כבר הקב"ה כועס. הרב כותב באורות הקודש ג' רפ"ב שדברים של תלונה גורמים לרפיון רוחני, גם אם יש בהם אמת. גם מרים הנביאה נענשת על דיבורה, המרגלים רק דיברו על ארץ ישראל ונגזרה על כולנו בכיה לדורות, וגם לקורה יש תלונות שמביאות חורבן.

בהמשך נראה שגם משה רבנו נענש בגלל בעיה בכוח הדיבור שלו, כוח הדיבור שלו היה צריך להתגלות, גם אצל בלעם נגלה מהי עוצמה של דיבור. ולבסוף בפרשת מטות שעוסקת בנדרים וכולה עסוקה בדיבור.

זה ספר שלם שעוזר לנו לעכל ולהבין את זה שרשב"ע מאוד מחשיב את הדיבור, הוא לא מזלזל לא בברכת כוהנים ולא בדבריו של בלעם, או בדברי מרים. דיבור זה כוח רציני על ידו נברא העולם- "מי שאמר והיה העולם..." , ככה גם צריכים לבנות תלמיד חכמים, כך בונים חברת ת"ח.

הדיעה הזו עצמה היא מעוררת אותנו לטהרה ולשמירה. מגילת רות היא מגילה אצילית שכל היופי שלה הוא בדיבור, אין שם שירות ולא הלכות ופלפולים, היא מגילה די פשוטה בלשון שלה, אבל כל מילה בה מחשוכת, כל דיבור הוא כ"כ סבלני, יש בה שתיקות מלאות חן. למה נקרא שמה רות? שיצא ממנה דוד שריווהו לקב"ה בשירות ותשבחות. מאישה כזאת ראוי לצאת דוד.

שפת הגוף שלנו ושפת המחשבה שלנו ככל שאנחנו יושבים בבית המדרש כל כך סולדת מדברים בטלים, לאט לאט מתפתחת רגישות לכמה זה זר, כמה זה ריק, כמה זה לא אנחנו. זה אם כן הכוח העיקרי של שימור מעמד הר סיני לכל השנה כולה.

אנחנו עדיין תחת הרושם של החג, אנחנו באיסרו חג, איסרו חג של שבועות נמשך שבוע, מכיוון שהחג עצמו הוא יום אחד בלבד מה שלא יאפשר לעם ישראל כולו להקריב א כל הקורבנות , זו גם הסיבה שאנחנו לא אומרים תחנון עד

©

כל הזכויות שמורות

קוראים נבון - הוצאה לאור | ספרי הרב אליעזר קשת'אל |

ליצירת קשר – 0523907515 | navon.books@gmail.com | www.korim-navon.co.il

לי"ב סיוון. הרושם של ההג הולך ונמשך ועיקר יישומו צריך להיות היכולת הלמידה שלנו, בעירנות לדממה שהיתה במעמד הר סיני, עוף לא פרח, אף חיה לא הרעשה.

כשנשוב עוד ועוד בתשובה על "דיבורים שהאפילו את אור השכל..." (אורות הקודש ג', ר"פ), נזכה לאור הנבואה, לאור של ניב שפתיים, לרוח הקודש פועלת של – "ותגזור אומר ויקום לך..." , שכל מה שנאמר יפעל.